

Sto let Nedelje. Laura Praster (z leve), škof Jože Marketz, Vincenc Gotthardt, Monika Novak-Sabotnik, Janko Krištof in Alexandra Praster. REICHMANN

V novo stoletje

Nedelja je na tiskovni konferenci v škofovi rezidenci v Celovcu stopila v naslednje stoletje. Škof Jože Marketz je poudaril povezujočo moč Nedelje. »Nedelja je vedno znala odgovarjati na znamenja časa in bila vseskozi tesno povezana s svojimi bralkami in bralci. Nedelja je prispevala svoje h kulturni raznolikosti in spoštljivemu odnosu med obema narodnima skupnostima.« Glavni urednik Vincenc Gotthardt je podčrtal: »100 let izhajanja Nedelje pomeni tudi, da povezuje najmanj štiri generacije bralk in bralcev in jim je tako postala neke vrste dom tudi zaradi jezika. Nedelja je bila vedno lepa vizitka krške škofije v skrbi za slovensko narodno skupnost na Koroškem.« Izdajatelj Janko Krištof je dejal: »Nedeljo moramo ohraniti v tiskani obliki, da bo tudi v prihodnje prihajala na mize naših zvestih naročnic in naročnikov, hkrati pa moramo z znamko Nedelja najti profesionalno pot na socialna omrežja, kjer je doma mladina.«

Cerkev doma

Tiskovna konferenca na škofiji – Veliko zanimanje za 100-letnico Nedelje

Nedelja daje slovenski narodni skup

Ob 100-letnici našega cerkvenega časopisa Nedelja je v škofijski rezidenci v Celovcu potekala dvojezična tiskovna konferenca. Zanimanje medijev je bilo veliko. Prišli so predstavniki medijev iz Slovenije in iz Koroške. Iz Slovenije so bili navzoči predstavniki časopisov in medijev, kot so Družina, RTV Ljubljana, RTV Slovenija in Radio Ognjišče. Iz Koroške pa so prišli novinarji medijev Novice, ORF, Agora, Kleine Zeitung in Der Sonntag.

Ko sem sedela v zadnji vrsti dvorane škofijske rezidence v Celovcu in opazovala novinarske kamere, mikrofone in polne vrste stolov, sem ponosno začutila, da to ni navadna tiskovna konferenca. Za nas urednice pri Nedelji je bil to poseben trenutek. Sto let časopisa ni nekaj samoumevnega. Še posebej ne za slovenski tednik na Koroškem. Med poslušanjem sem razmišljala, koliko generacij je v teh desetletjih listalo po Nedelji, jo čakalo v poštnem nabiralniku in v njej iskalo novice iz domačega kraja, cerkvenega življenja ali pa preprosto nekaj domače slovenske besede. Razmišljala sem o tem, kako majhni uredniški ekipi uspe napolniti vsak teden 16 strani.

Na tiskovni konferenci so spregovorili krški škof Jože Marketz, izdajatelj Nedelje dekan Janko Krištof in glavni urednik Vincenc Gotthardt. Govorili so o pomenu Nedelje za Cerkev, družbo in sožitje na Koroškem. Škof Marketz je poudaril, da je Nedelja vedno hodila s časom in ostala blizu ljudem. Posebej je izpostavil odprtost časopisa ter njegovo kulturno raznolikost. Lepo je bilo slišati, da vidi v Nedelji most med narodnima skupnostima in tudi prostor za mlade ljudi. Dekan Janko Krištof je spomnil na začetke časopisa leta 1926 v Ziljski dolini. Govoril je o šestih duhovnikih, ki so ustanovili Nedeljo, in o pomenu slovenskega jezika. Med njegovimi besedami je bilo čutiti spoštovanje do vseh, ki so desetletja skrbeli, da je slovenska beseda ostala živa tudi skozi časopis. Posebej osebno pa so zvenele besede glavnega urednika Vincenca Gotthardta. Govoril je o izzivih današnjega časa, o digitalizaciji, individualizaciji in finančnih pritiskih. A obenem tudi o odgovor-

nosti. Ko je dejal, da je Nedelja pogosto zadnji člen povezanosti s slovenščino ali celo s Cerkvijo na Koroškem, je v prostoru za trenutek postalo tiho. To niso bile le besede o mediju. To je bil razmislek o identiteti, jeziku in pripadnosti. Poudaril je pa tudi, da bodo na Nedelji storili vse, da bo Nedelja tudi v prihodnje ostala del medijskega prostora na Koroškem in slovenskem svetu.

Ko se je uradni del tiskovne konference končal, se dvorana še dolgo ni izpraznila. Novinarji so ostali, se med seboj pogovarjali, snemali dodatne izjave in pripravljali intervjuje s prisotnimi. Ob kamerah in mikrofoni je bilo mogoče čutiti pristno zanimanje za Nedeljo. Nekateri so želeli izvedeti več o zgodovini časopisa, drugi o današnjih izzivih slovenskega medija na Koroškem. V zraku je bilo veliko spoštovanja do stoletne poti cerkvenega časopisa Nedelja, ki še danes povezuje ljudi, jezik, vero in Cerkev.

ALEXANDRA PRASTER

Škof Marketz z urednicama Alexandro in Lauro Praster ter glavnim urednikom Gotthardtom REICHMANN

OB STOLETNICI NEDELJE ŠKOF JOŽE MARKETZ ♦ GLAVNI UREDNIK VINCENC GOTTHARDT

Škof Jože Marketz

Nedelja, slovenski cerkveni časopis katoliške Cerkve na Koroškem, ima isto ime kot nemški časopis škofije »Sonntag«. Ime je tudi neke vrste program, saj nas 100 let iz tedna v teden v besedi in sliki vabi, da prekinemo svoj miselni ritem tedna, ki ga zaznamujejo hitrost dela, informacij in komunikacije. Nedelja nam reče: Vzemite čas zase, za svet, v katerem živite, za Boga, za ljudi. Odpirajte prostor za tisto, kar prinaša življenje, veselje in žalost, upanje in strah, nemoč in moč človeka ter hrepenenje po lepoti, po domačnosti, po kulturnem ustvarjanju, po miru in sožitju. V prvi številki Nedelje marca 1926 je zapisano: »Med našim ljudstvom na Koroškem je nedelja še dan Gospodov, a ne več v isti meri kakor nekdaj.« Že tedaj so se zavedali, da je družba in s tem tudi Cerkev v procesu nenehnega spreminjanja in iskanja novih poti. Ko prelistam Nedelje

preteklih sto let, mi je ta odprtost za stalno prenavljanje navdih za nadaljnji razvoj. Zahvalo izrekam vsem, ki so naš cerkveni časopis v teh stotih letih sooblikovali in vse do danes skrbijo za to, da ostaja medij, ki postavlja človeka, ustvarjenega po božji podobi, v žarišče in spodbuja k življenju iz vere. Zahvala velja vsem bralkam in bralcem Nedelje, mlajšim in starejšim, posameznikom in družinam, vsem, katerim so ali postajajo blizu slovenski jezik, sožitje, vera in kultura. Zaskrbljujoče stanje današnjega sveta nam narekuje, da ostaja poglobljeno iskanje miru in sožitja v luči evangelija naša trajnostna naloga. V prvi številki Nedelje 1926 je zapisana spodbuda in želja bralki in bralcu, da bi bilo »tvoje srce vselej polno svetega miru«.

Vincenc Gotthardt

Nedelja je veliki mozaični kamen slovenske narodne skupnosti na Koroškem, ki

sestoji iz tisočih majhnih kamenčkov, ki teden za tednom prihajajo na domove bralk in bralcev. Na uredništvu Nedelje smo se ob različnih obletnicah Nedelje spraševali, ali bo Nedelja in bomo mi z njo doživeli 100-letnico izhajanja. Zdaj smo sredi te obletnice in ugotavljamo, da je iz tega nastalo nekaj velikega. To pa tudi zaradi tega, ker so bili vsi, ki so delali pri Nedelji, vizionarji in so Nedeljo prenavljali in posodabljali vedno s kreativnim pogledom na izzive sodobnega časa. Nedelja je ena najpomembnejših ustanov in pomembna jezikovna hrbtenica slovenske narodne skupnosti. Da izhaja na Koroškem v slovenskem jeziku, to je njena blagovna znamka. 100 let izhajanja Nedelje pomeni tudi, da povezuje najmanj štiri generacije bralk in bralcev in jim je tako postala neke vrste dom tudi zaradi jezika. Nedelja je bila vedno lepa vizitka krške škofije v skrbi za slovensko narodno

nosti na Koroškem obraz

Ne le beseda ob tiskovni konferenci, temveč tudi prigrizek. Kruhke je pripravila Ibovnikova bio-kmetija, mini pogače pa je spekla Leni Ogris. Po okusu Nedelje pač: nekaj posebnega. REICHMANN

OTTHARDT ♦ IZDAJATELJ JANKO KRIŠTOF ♦ SODELAVKA MONIKA NOVAK-SABOTNIK

skupnost na Koroškem, ki se prenavlja in ostaja na višini znamenj časa. Nedelja je tudi vidno znamenje dežele Koroške, da je tu doma slovenska beseda. In če se to dogaja sto let, potem je to nekaj naredilo z ljudmi, ki so jo brali, jo berejo in jo bodo brali, je naredilo nekaj z deželo, v kateri izhaja, in je na medijskem področju na Koroškem in v slovenskem svetu zapustilo pomembne sledove. Kar zdaj narekuje čas, je, da znamka Nedelja najde prave odgovore, kako doseči ljudi, ki so tiskano besedo zapustili v smer družbenih omrežij, in razvije tako nujno digitalno strategijo.

Janko Krištof

Zelo zavestno je treba pogledati na začetke Nedelje pred 100 leti. Leta 1926 so v Borljah v Ziljski dolini ustanovili duhovniki Nedeljo, danes tako pomembno ohranjevalko besede v dvojnem pomenu besede: slovenske besede na Koroškem in božje besede. Bili so to člani slovenskega duhov-

niškega združenja Sodaliteta, ki so se zavedali, kako pomemben dan je v tednu nedelja in kako pomemben bi bil tudi časopis z istim imenom Nedelja. Zapisali so: »Nedelja hoče biti skupen list, katerega bode jednako vesel vzel v roke vsak, ki si želi verskega ali podučnega berila v slovenskem jeziku.« Nedelja je v preteklih 100 letih dala slovenski narodni skupnosti na Koroškem obraz in je hkrati s svojim izhajanjem opozarjala Koroško kot dvojezično deželo. Ker Nedeljo izdaja krška škofija, je Nedelja zanj tudi lepa vizitka njene skrbi in izraz spoštovanja slovenske narodne skupnosti ter viden dokaz za njeno dvojezičnost. Da so ustanovitelji izbrali slovenskemu tedniku ime Nedelja in je to ostal sto let vse do danes, je lep dokaz za vizionarnost pri iskanju imena, ob hkratnih odgovorih na znamenja časa in vseh posodobitvah, ki jih je Nedelja v zadnjih desetletjih doživela in jih bo še doživela. Izzivov v prihodnosti ne manjka. Sredi

naslednje naloge smo: Nedeljo moramo ohraniti v tiskani obliki, da bo tudi v prihodnje prihajala na mize naših zvestih naročnic in naročnikov, hkrati pa moramo z znamko Nedelja najti profesionalno pot na socialna omrežja, kjer je doma mladina. Zavedamo se dragocenosti Nedelje za mnoge v deželi in zato morajo biti naše odločitve za njeno prihodnost dobro premišljene.

Monika Novak-Sabotnik

Nedelja me spremlja že vse življenje, ker smo imeli Nedeljo vse do danes doma in smo jo z veseljem prebirali in jo prebiramo. Nedelja je neprecenljiva in dragocena, ker je v njej v žarišču naša domovina v vseh svojih dimenzijah in to v lepi slovenski besedi. Nedelja – to je celostni pogled na človeka. Nedelja – to je zame navdih in inspiracija v moji materinščini. Neverjetno sem obogatena, ker sem smela ob intervjujih srečati toliko ljubeznivih in ljubečih ljudi in me je prav vsako srečanje obogatilo.

IZ NAŠIH KRAJEV

**Literarni natečaj
Nedelje
za izvirno
črtico 2026**

Besedilo na prosto temo mora biti še neobjavljeno in napisano v slovenskem jeziku. Besedilo naj obsega 10.000 znakov s presledki. Sodelujejo lahko avtorji oz. avtorice od 16. leta naprej.

Nagrade:

1. nagrada 350 evrov, 2. nagrada 200 evrov, 3. nagrada: 150 evrov

Besedilo mora biti v posebni kuverti opremljeno s šifro, ki jo določite sami. Podatki o avtorici/avtorju, naslov, telefonska številka ali e-naslov naj bodo zaprti v kuverti, na kateri je napisana ista šifra.

DOBESEDNO ŠKOF JOŽE MARKETZ

Nedelja bo ohranila svoje mesto na

Živim že dolgo, Nedelja je stara 100 let, pred približno 70-imi leti sem se rodil jaz. Rad bi malo povedal, kaj nam je pomenila takrat Nedelja. Nedelja pride od slovenskega »ne delaj«. Prihajam z majhne kmetije. Tam smo ves teden delali. Tam nismo mogli brati. Zvečer ni bilo dobre luči, ljudje so bili utrujeni in niso mogli več brati. V nedeljo pa so šli dopoldne v cerkev, popoldne pa so brali Nedeljo in Naš tednik. NE DELAJ, AMPAK ČITAJ! To je nekaj zelo lepega. Meni je pomembno, da ohranimo starejše ljudi na južnem Koroškem v središču pozornosti. Tudi v Nedelji. Nedelja je šla s časom. Nikoli pa se ni ločila od svojih bralk in bralcev, starejših ljudi, ki so pripovedovali iz svoje zgodovine. Kako so živeli, predvsem pa, kako so verovali. Nedelja ima, kadar jo berem, nekaj čisto posebnega v primerjavi z mnogimi časopisi, ki jih poznam. Predstavljati si moramo: urednik ali urednica, ki piše v Nedelji, piše ljudem, od katerih jih 80 odstotkov pozna. Pred očmi ima obraze. Mi južni Korošci se poznamo med seboj in Nedelja je k temu zelo veliko prispevala. V Nedelji so neprestano predstavljeni ljudje. Tako da se včasih vprašam, kdaj bom spoznal zadnjega Slovence na Koroškem – gotovo prek tega časopisa. Zanimivo je tudi to, da je to cerkvena revija. Če pogledamo, nimamo veliko profesorjev teologije na Koroškem. Ne v nemškem jeziku, še manj v slovenskem. Nimamo univerze. To se malo čuti. Toda kadar v Nedelji govorimo o veri, potem predstavljamo ljudi, ki govorijo o svoji veri. To je nekaj posebnega, da ljudi, ki jih poznamo, vprašamo, kakšen odnos imajo do svojega jezika, še bolj pa, kakšen odnos imajo do svoje vere in religije. To je zelo intimno vprašanje. In vedno znova dobivamo odgovore. To je nekaj zelo posebnega. Tudi na Slovenski gimnaziji učenci berejo Nedeljo. Iz nje razberejo, kaj kaže starejša generacija in kaj je nastalo iz njih. Kar je zapisano, nenadoma postane aktualno. Res imamo poseben časopis in zelo sem ponosen nanj. Tudi na naše urednice in urednika sem zelo ponosen. Imamo

Uredniški tim Nedelje

Z leve:
Alexandra
Praster,
Gabi Frank,
Vincenc
Gotthardt,
Laura
Praster
in Brina
Kušej.

EINSPIELER

kulturno zelo visoko stoječe ljudi, ki živijo sredi kulture in pri tem ne nehajo. Ostanejo do upokojitve. Ker je lepo tako komunicirati z ljudmi, kakor to omogoča ta časopis.

Zato bi se rad zahvalil vsem, ki se z veliko zvestobo angažirajo. Ki vedno skušajo to napetost razreševati in hkrati ostajati v njej. Svet se vrti, družba se spreminja, ljudje pa včasih težko sledijo. Malo se ustavi in počakati nanje, da pridejo za nami, obenem pa ostati zanimiv tudi za mlade. Kajti vse, kar je človeško, je zanimivo.

VNedelji redko moraliziramo in ljudem govorimo, kako morajo živeti. Mi to obrnemo in se učimo od ljudi. Kako so živeli in kje je bilo težko, pa tudi lepo in zakaj se splača živeti na tem svetu. Tudi v tem kotičku, kjer živimo zdaj, na Koroškem, posebej na južnem Koroškem z obema jezikoma.

Ime časopisa je tudi program. Če daš časopisu ime, mu s tem daš tudi program. Pri nas ta Nedelja vseh sto let ni zamenjala naslovnice niti imena. Nedelja pride od »NE DELAJ, AMPAK ČITAJ!« To bi lahko bilo skoraj benediktinsko. Beri ta časopis in to bo tudi del tvojega življenja, obliko-

val bo tvoje življenje, tako kot ga oblikuje delo, ki ga opravljaš.

Pred 70-imi leti je bila druga Nedelja po drugi svetovni vojni stara 10 let. Takrat še nismo toliko brali. Res smo imeli Mohorjeve knjige. Drugih časopisov doma nismo imeli, toda Nedelja je bila res duhovna. Dopoldne so ljudje šli v cerkev, popoldne pa so brali Nedeljo. Tega ne pozabim. In ti ljudje, ki so to delali, pa tudi drugi, danes pišejo v Nedelji oziroma jih sprašujemo po njihovem življenju. In jaz sem povedal: pri nas ni tako pomembno, da nimamo teh teoloških profesorjev, zelo pametnih ljudi, ki bi nas učili teologijo. Mi se bolj oziramo na tisto teologijo, ki nam jo ljudje sami pripovedujejo. KAKO JAZ VERUJEM! KAJ MI POMENI MOJ MATERNI JEZIK!

Če nam to pripovedujejo, mladi to dobesedno požirajo, ker se od njih lahko veliko naučijo, skoraj bolj kot od moje pridige. Tudi jaz to pogosto berem in je nekaj zelo lepega. In ne pozabim, kar sem prebral. Zanimivo je, da mi koroški Slovenci skoraj vse poznamo in Nedelja je k temu zelo veliko prispevala. Vedno predstavlja ljudi, ki živijo na južnem Koroškem. Po mojem jih že tri četrtine poznam, nekaj jih bom še spoznal. To mi je zelo všeč.

Koroškem

Tudi danes, v času, ko so socialni mediji tako pomembni, imamo še ta stik z ljudmi. Jezik in vera sta tisto, kar nas združuje. Ni tako, da bi drug drugemu govorili: »Ti moraš in moraš.« Tudi z jezikom danes to ne gre več. Mladi, tudi naši dvojezični mladi, nas ne poslušajo, če jim rečemo: »Ti moraš.«

Če pa spoznajo ljudi, ki prav s svojo slovenščino, svojo dvojezičnostjo in svojo vero kljub skrbem in težavam živijo življenje, ki se ga plača živeti tudi danes, potem se tudi mladi učijo. To je tisto, kar skušamo.

Res imamo urednice in urednika, ki so kulturniki. Med nami Slovenci so pisatelji in ustvarjalci. Zato sem zelo ponosen nanje, pa tudi na to, kar berem v Nedelji, ker je to na zelo visoki kulturni ravni. Poznam tudi te ljudi in vem, da se trudijo. To, kar nas naredi za posebne ljudi, ker živimo tukaj na Koroškem, znajo zelo lepo izraziti z besedo in tudi z drugimi oblikami.

V vsakem primeru hvala, da ste prišli, da delite naš ponos ob 100-letnici časopisa, in hvala, da s svojim prihodom pohvalite tudi naše urednike, ki se iz tedna v teden trudijo. Nimamo toliko zaposlenih, pa je kljub temu lep ta časopis, ki ga ustvarjamo in ki ga želimo izdajati še dolga leta.

VINCENC GOTTHARDT

gotthardt@nedelja.at

Hvala za 100 let naše Nedelje

Nič ni starejšega od včerajšnjega časopisa. Če pa kakšen časopis doživi 100 let, potem se je v tem merilu zgodila cela večnost. Nedelja je tako rekoč že celo večnost med našimi bralkami in bralci na Koroškem in po svetu. Je najstarejši tednik, ki na Koroškem izhaja v slovenskem jeziku, in sodi tako rekoč k inventarju dežele in slovenske narodne skupnosti.

Po stotih letih ostane samo eno: reči je treba hvala. Najprej tem, ki so Nedeljo ustanovili in jo poslali z velikim zaupanjem v uspeh v javnost in pred seboj 100-letnice nikakor niso mogli videti. Uresničili so svojo zamisel, ponuditi ljudem časopis v njihovi materinščini. Takrat niso vedeli, da bo iz majhnega začetka nekoč postalo nekaj tako velikega. Škof Jože Marketz, nekoč sam izdajatelj Nedelje, je opozoril na tiskovni konferenci ob 100-letnici Nedelje na škofiji, da se skriva v imenu Nedelja, tudi »ne delaj«. In ob nedeljah je bil čas, ko so si ljudje vzeli čas za branje – tudi Nedelje. Toda vrnimo se k zahvali. Da praznuje Nedelja 100-letnico, se je treba zahvaliti vsem tem, ki so delali in skrbeli za Nedeljo v preteklosti: vsi ti so bili vizionarji in so Nedeljo prenavljali in posodabljali vedno s kreativnim pogledom na izzive sodobnega časa. Hvala je treba reči škofiji, ki ji je bila Nedelja vedno izredno dragocena in vredna in tako tudi na ta način kaže svojo skrb za slovensko narodno skupnost.

Hvala želim reči na tem mestu sedanjemu timu, ki urejuje Nedeljo z veliko skrbjo in z vsem srcem. To so Gabi Frank, Alexandra Praster, Brina Kušej in Laura Praster. Hvala tudi vsem bralkam in bralcem, ki si vzamejo čas, pošljejo kako fotografijo, napišejo besedilo in so tako dragocen del naše Nedelje. To, da bomo tudi v prihodnje delali dober tiskan časopis, to smo vam, dragi bralke in bralci, enostavno dolžni.